

BIJZONDERE WAARNEMINGEN EN VONDSTEN

Fraude in mycoland

Termorshuizen, A.J. 2003. A case of fraud. *Coolia* 46(3): 204-205.

Figuur 1. Het NEM-meetpunt voor, annex dumpplaats van, het Weerhuisje.

buiten als het vochtiger is) en microscopisch viel er niets op de vruchtlichamen aan te merken. In de daaropvolgende jaren hebben we het Weerhuisje niet meer aangetroffen op deze plek.

Onlangs zat ik met het bestuur van de plaatselijke tuiniersclub 'Fritillaria' te praten over de voorbereiding van een lezing over bomen toen mijn zoekactiviteiten aan de Utrechtseweg ter sprake kwamen. Eén van de bestuursleden van de 'Fritillaria' woont namelijk tegenover de NEM-plek. Haar schoot toen een vreemde vondst te binnen die zij regelmatig doet in haar tuin, en op een kladje tekende ze vaardig een aardsterachtige structuur. Er blijken zo veel exemplaren te staan dat ze de vruchtlichamen beschouwt als onkruid. Regelmatig worden ze dus weggehaakt en, jawel, het harksel wordt nogal eens als meststof bij de wat kwijnende boompjes van de NEM-plek neergelegd. Ziehier hoe je als vrijwillige NEM-meter een onterechte melding kunt doen. Gelukkig be-

In de herfst van 1999 vond Jan Breembroek bij een paar beuken en een berk langs de Utrechtseweg in Doorwerth (Figuur 1) enkele exemplaren van het Weerhuisje (*Astraeus hygrometricus*). De plek werd direct gepromoveerd tot NEM-meetpunt. De gevonden vruchtlichamen lagen weliswaar los op de grond, maar dit vonden we niet vreemd, want ze waren oud en zwart. Toch kon over hun identiteit geen twijfel bestaan: hun weerhuisjeskarakter deden ze eer aan (de hygroscoopische slippen vouwen naar binnen onder droge omstandigheden en weer naar

Figuur 2. Vers exemplaar van Weerhuisje, gefotografeerd op 18 januari 2003, kort na een heftige vorstperiode. Doorwerth.

vindt de echte vindplek zich maar 30 meter van de fraudeplek, zodat het voor de paddestoelenkartering niets uitmaakt.

Maar voordat ik te snel stellige conclusies zou trekken moest ik natuurlijk eerst de nieuwe weerhuisjesplek bekijken. Op het moment dat ik het verrassende bericht vernam lag er sneeuw en het was nog donker ook, maar zodra de sneeuw weg was werd ik gebeld: er waren alweer Weerhuisjes te zien! En inderdaad, twee volwassen vruchtlichamen (zie Figuur 2) en één net verschijnend. De groeiplek is een smalle strook tuin van zo' n75 cm tussen de oprijlaan en de garage van de buren en ca. 2 m breed met wat verschillende struiken en een enkele boom in de buurt (Figuur 3). Dit stemt overeen met de ruderaal standplaatsen waar het Weerhuisje van vermeld wordt: parken, steenstorten en spoorbermen (Nauta & Vellinga, 1995). Het beheer van dit stuk van de tuin bleek te bestaan uit regelmatig harken, af en toe tuingrond toedienen, zelden bekalken, en het harksel samen met de Weerhuisjes verwijderen. Dat het Weerhuisje hier voorkomt op een plek die af en toe bekalkt wordt is bijzonder, want volgens Jalink (1995) zijn de Nederlandse vondsten allemaal van geheel kalkloze gronden. In het buitenland is het Weerhuisje echter wel gevonden op kalkhoudende bodems (zie Nauta & Vellinga, 1995).

Figuur 3. De echte groeiplaats van het Weerhuisje.

Interessant is dat volgens de tuinierster, mw. Berentsen, de vruchtlichamen gedurende het gehele jaar verschijnen en dat het er zeker wel enkele honderden per jaar zijn. Volgens de Atlas van de Nederlandse paddestoelen (Nauta & Vellinga, 1995) worden alle aardsterren wel jaarrond gevonden, maar vaak zal het dan gaan om oude exemplaren, terwijl hier in midwinter verse exemplaren werden gevonden.

Het Weerhuisje is een zeldzame soort die vooral na 1975 bijna ontbreekt op de Veluwe; juist in de omgeving van de Veluwezoom kwam hij voor 1975 tamelijk veel voor (Nauta & Vellinga, 1995). Vooral in Zuid-Limburg zijn enkele recente vondsten gedaan (Arnolds & Veerkamp, 2000). Het Weerhuisje heeft in Europa vooral een mediterrane verspreiding, en zou in Nederland wellicht kunnen gaan profiteren van de klimaatverandering.

In 1977 vond Carel Jongkind het Weerhuisje onder een beuk langs de Utrechtseweg in Doorwerth (Lelieveld & Tjallingii, 1979). Zowel Carel als Frans Tjallingii konden zich helaas niet meer herinneren wat de exacte vindplaats hiervan was. Bij de beschrijving van het vruchtlichaam, dat in het herbarium van Wageningen zit, vond Carel de opmerking, 'ten oosten van Kievitsdel', wat precies klopt met de huidige vondst. Zou het mycelium misschien al meer dan een kwart eeuw oud zijn?

Literatuur

- Arnolds, E.J.M. & Veerkamp, M. 2000. Opsporing verzocht! De integrale aandachtssorten in het paddestoelenmeetnet. *Coolia* 43(2): 58-74.
- Jalink, J.M. 1995. De aardsterren van Nederland en België. *Coolia* 38, suppl.
- Lelieveld, R. & Tjallingii, F. 1979. *Symbolae mycologicae Gelriae II*. *Coolia* 22(3): 70-76.
- Nauta, M.M. & Vellinga, E.C. 1995. Atlas van de Nederlandse paddestoelen. Balkema, Rotterdam.